

Motstandskraft

Utvikling av *kompetanse i ukjente situasjoner* i praksis,
og et forsøk på å forstå hvorfor elevene ikke synes noe om å stå i ukjente lærings situasjoner.

Lærerrapport for Holbergprisen i skolen.

Skoleåret 23-24

Mirjam Væring-Skogrand

Denne teksten kunne handlet om tverrfaglighet, dybdel ring eller hvordan kontroversielle temaer i klasserommet fremmer demokrati og medborgerskap. Det gjør den da altså ikke. Rapporten er resultatet av en lærers tankespinn om å møte motstand i klasserommet, og videre funderinger over hvordan man kan engasjere og inspirere elevene til å tørre å stå i ukjente læringssituasjoner – selv når de egentlig ikke vil.

Det er i motbakke det går oppover, men det hadde ikke gått like mye oppover uten støtte fra gode kollegaer og ledere. Takk til Iselin og Ida – og Ingrid som steppet inn på kort varsel. Til Frida, som gjorde at elevene fant relevant kildemateriale (også i bokform), og til Hannah som har møtt elevene med kunnskapsrikhet og tålmodige sokratiske spørsmål.

Og ikke minst, takk til alle mine flotte elever som lærer meg noe nytt hver eneste dag.

Innhold

Deltagelse i Holbergprisen i skolen.....	4
Bakgrunn for deltagelse.....	4
Lærerens idealistiske baktanker	5
Første fase i arbeidet	6
Den første spørreundersøkelsen	7
En problemstilling for lærerrapporten vokser frem	9
Teoretiske tankespinn.....	9
Den andre spørreundersøkelsen	11
Refleksjoner.....	13
Referanser	15

Deltagelse i Holbergprisen i skolen

Kristen videregående skole Trøndelag (KVT) deltok i Holbergprisen i skolen for første gang skoleåret 23/24. Elevforskning i klasserommet var nytt for oss, og det opplevdes motiverende å bli med på i prosjekt som tilbød så mye støtte gjennom perioden. Vi var tre lærere som samarbeidet om prosjektet med fagene norsk og religion og etikk. To klasser fra studieforbereidende og idrettslinja deltok i prosjektet, med en tverrfaglig forskningsoppgave som tok utgangspunkt i kontroversielle temaer som førende for valg av forskningsspørsmål. Denne lærerrapporten beskriver arbeidet med Holbergprosjektet i en av disse klassene, data fra spørreundersøkelsene kommer fra begge klassene som deltok. Jeg har valgt å sentrere lærerrapporten rundt problemstillingen: Er det en disharmoni mellom fagfornyelsens mål om å utvikle kompetanse til å mestre ukjente situasjoner, og elevers tendens til motvilje mot ukjente læringssituasjoner?

Bakgrunn for deltagelse

Det hele begynte med en idé, inspirert av fagfornyelsen. Gjennom innføringsarbeidet og de første årene som de nye læreplanene ble rullet ut, satt jeg med en følelse av å bli inspirert, men uten konkrete verktøy til å gjennomføre de idealistiske målene fagfornyelsens pedagogikk la opp til. Jakten etter nye innfallsvinkler og metoder til å løse fagene med var i gang. Holbergprisen i skolen er et tilbud jeg har visst om en stund, og endelig i skoleåret 23/24 satt jeg som kontaktlærer, og faglærer i både norsk og religion og etikk, for en klasse jeg mente var faglig sterke nok til å både gjennomføre og få faglig utbytte av et slikt prosjekt. Kanskje elevene til og med kan oppleve læringsglede ved et slikt fritt og kreativt prosjekt, tenkte jeg.

Noen pedagogiske baktanker ved å delta i Holbergprisen i skolen hadde jeg. For det første så ønsket jeg å få til en mer «ekte» tverrfaglighet, slik som fagfornyelsen legger opp til. Tidligere har det føltes ut som om jeg ganske overflatisk har dratt tverrfaglige tema inn i undervisningen, mye på grunn av tidspress. Noen tverrfaglige prosjektforsøk har det blitt, men egentlig uten nevneverdig suksess, i alle fall på vg3. Jeg hadde en tanke, eller i alle fall et ønske, om at et slikt tverrfaglig prosjekt kunne åpne fagene mer opp for elevene. Kanskje friheten til å velge tema og styre arbeidet i stor grad selv var en fruktbar arbeidsmåte? Jeg håpet at det tverrfaglige perspektivet kunne gi elevene et innblikk i at kunnskapen vi lærer på skolen egentlig ikke er fastlåst i fagenes unaturlige bokser, men heller komplimenterer hverandre, og sammen gir oss et mer kompleks bilde av det samfunnet vi er en del av.

Fra norskfagets perspektiv så erstattet forskningsrapporten fordypningsoppgaven, som vi fra tidligere er vant med å gi relativt mye plass i årsplanen. Forskningsprosjektet ville gi elevene mulighet til å utvikle seg som skrivere, og gi god øvelse i både kildekritikk og kildeføring. Jeg hadde også en tanke om at prosjektet kunne aktualisere religion- og etikkfaget, og gi elevene mulighet til å oppdage at faget er mer enn gamle, støvete tekster. Faget rommer alt det som rører seg av ideer, tro og liv ute i samfunnet – og dette er noe vi kan forske på.

For det andre ønsket jeg å se hvordan elevforskning kunne bidra til å øke elevenes metablikk på egen læring, bli kjent med egne skrive- og læringsprosesser. Prosjektet kunne muligens gi meg noen pedagogiske redskaper å hjelpe elevene til å bli mer trygge og selvstendige i egen læring.

Lærerens idealistiske baktanker

Bak enhver kreativ skoleoppgave sitter det en (over)idealistisk lærer, og jeg er intet unntak. Så hvilke tanker var det mine kollegaer og jeg satt med da vi planla prosjektperioden og utformet oppgavebeskrivelsen? Hva var det vi ville at elevene skulle lære gjennom arbeidet med dette prosjektet?

Først og fremst ville vi få til ekte dybdelæring, elevene skulle møte en faglig oppgave som ville kreve en god del av dem, og gjennom å finne løsnings- og arbeidsstrategier bli kjent med egen læring. Vi ville at oppgaven skulle være mer matnyttig for elevene enn en standard norskfaglig skjønnlitteraturfokuseret tekst, spesielt fordi vi har så mange akademisk sterke elever med skyhøye ambisjoner. Hvis man ikke drømmer om å bli norsklærer (som jo burde være den store drømmen), så er det forduftende sjeldent man får bruk for eksepsjonelle ferdigheter i sammenlignende litteraturanalyse gjennom livets løp. Erfaring med forskning og akademisk skriving gir elevene et uvurderlig fortrinn, som nok kommer til å lette en ung students første møte med de krav som dukker opp etter at immatrikuleringens fuktige festtåke har lagt seg.

Læringens motivasjonsfaktor nummer en er ofte å være en del av dannelsesreisen de unge lovende må gå igjennom for å både bli seg selv og utformes til Norges nye generasjon av standhaftige medborgere. Dannelsesperspektivet var jo selvfølgelig en del av våre pedagogiske baktanker for prosjektet. Samarbeidsferdighet, det må vi ha! Og vi hadde en viss anelse om at 18 åringer som skal finne ut av hvordan man skal samarbeide for å oppnå best mulig resultat på den superviktige norsk karakteren som kommer til å definere resten av deres liv(!) – ikke kom til å gå knirkefritt. But no pain, no gain. Gruppene ble satt sammen etter

elevenes eget ønske, i stor grad etter foretrukket tema og hvem som var bestevenner ved gruppedannelsens tidspunkt. Samarbeidskontrakter ble skrevet, roller med ulike ansvarsområder fordelt, og i det hele var vi lærere ganske fornøyd med de utpønskede pedagogiske rammene.

Gruppene brukte god tid til å klemme ut gjennomtenkte forskningsspørsmål med tilhørende metodevalg for datainnsamling, med stødig veiledning fra Hannah Winter – vår feiende flotte filosoferende forskerkontakt fra filosofisk-fakultet på NTNU. Prosjektperioden var satt av til 10 uker, med oppstart rett etter juleferien, men i realiteten så ble det til at enkelte grupper jobbet til absolutt siste slutt (12 uker) – og forbi.

Oppgavebestillingen ble utformet med såkalt lav inngang og høy utgang, etter idealet om individuell tilpasning, både opp og ned – alle skal jo med. Elevene fikk stor frihet og mye tid til å jobbe selvstendig, med tett oppfølging fra lærere og forskerkontakt. Ved å vie mye tid til å veilede elevene individuelt ville vi kunne tilpasse opplæringen til nivå og til gruppas fordypningstema. Vi kunne oppmuntre elevene til å følge egne interesser, lirke dem inn på riktig spor og løfte dem opp til å mestre prosjektets krav. Kanskje til og med elevene ble løftet nok til å få et glimt av egne læringsprosesser på veien. Med unntak av oppstarten, hvor klassen fikk en introduksjon av prosjektet fra Holbergkontakten, metodeundervisning gjennomført av forskerkontakten, og undervisning i akademisk skriving av norsklærer, så var resten av perioden ganske fri og uten klasseromsundervisning. Tiden var viet i den frie tankes og utforskertrangens navn.

Første fase i arbeidet

Den første fasen av arbeidet bar preg av mye motstand fra elevene, samt uenigheter om inndeling av grupper. Utfordringene som oppstod dreide seg i stor grad om usikkerhet rundt hvordan utfallet av prosjektet ville påvirke standpunkt karakteren i fagene, om samarbeidsproblemer og fordeling av ansvar i gruppene. Det gikk med mye tid til å oppmuntre elevene til å snakke sammen, løse problemer og lage en plan for samarbeidet, i tillegg til å veilede om valg av tema og utvikling av forskningsspørsmål. Selv om denne fasen opplevdes tung og vanskelig, så kan jeg se at mange har utviklet seg som mennesker, og blitt en samarbeidserfaring rikere – på godt og vondt. Spesielt vil jeg trekke frem at det var flere som viste modenhet i å stå i uenigheten, holde seg saklig og snakke sammen helt til konfliktene var løst opp i.

Det som overrasket meg mest i denne perioden var hvor få elever som synes det var motiverende å få bestemme mye selv. De mest selvstendige elevene kastet seg over prosjektet og fant fort inspirasjon og pågangsmot, mens andre opplevde den store friheten som lammende – de visste ikke hvor de skulle begynne. Flertallet ga uttrykk for at de heller ville hatt en oppgave hvor læreren bestemte tema, enn å få frihet til å utforske det de selv synes var interessant. Jeg fikk inntrykk av at det ikke bare var latskap som lå under, men en mer grunnleggende usikkerhet i å ikke vite hva som er «det riktige», og hva som skal til for å oppnå de etterlengtede toppkarakterene. Nysgjerrigheten ble tent i meg. Hvorfor er det slik at elevene viser ganske stor motstand mot den elevmedvirkningen og utforskertrangen som fagfornyelsen ber lærere om å skape i sine klasserom?

Den første spørreundersøkelsen

To uker inn i perioden svarte elevene på en spørreundersøkelse om hvordan oppstarten med prosjektet hadde vært. Undersøkelsen ønsket å fange opp motivasjonsfaktorer, samarbeid og opplevelse av mestring. Mer spesifikt ønsket jeg også å vite hva elevene tenker om å få en oppgave som man ikke med en gang vet hvordan man skal løse, og hva de faktisk gjør når de står ovenfor en ukjent situasjon som krever noe av dem. Resultatene ga meg noen tråder å nøste opp i.

Kun 27 av 58 elever svarte, så her kunne vi lærerne vært mer tydelige i å kommunisere hvorfor vi ønsker å gjennomføre undersøkelsen og gi elevene tid i timen til gjennomføring. På den annen side så kan man også tolke at så få elever valgte å svare som et tegn på en viss motstand mot prosjektet.

Elevene ble bedt om å rangere ulike utsagn på en skala fra 1 (ikke enig) til 5 (veldig enig). «Vet ikke» var også et svaralternativ. Utsagn som «Jeg blir motivert til å lære når jeg får en oppgave hvor jeg selv må velge tema» fikk en positiv respons på 56% som sa seg enig eller veldig enig, mens 19 % var enig i liten grad eller ikke enig. 26% svarte at de ikke visste. Dette var jo interessant. Det jeg hadde fanget opp i klasserommet stemte ikke helt overens med elevenes tilbakemeldinger i spørreundersøkelsen. Det var i stor grad ikke friheten til å velge tema som gjorde oppstarten av prosjektet vanskelig for elevene.

Et annet utsagn som elevene i stor grad ga positiv respons på var «Det er lettere å lære noe nytt når jeg samarbeider med andre», hvor 52% sa seg enige. Så det var heller ikke gruppesammensetningene som var det egentlige problemet, på tross av at det var dette vi

hadde brukt tid på å løse i klasserommet. Kanskje det bare var mitt observerende voksenperspektiv som hadde tatt helt feil av situasjonen.

Det elevene var mindre fornøyde med handlet om å ta ansvar for å utvikle ny kompetanse på egenhånd. Respons på utsagnet «Jeg motiveres av at jeg selv må lære meg nye arbeidsmetoder» viste 41% negativt, mot 14% som sa seg enige. Og på utsagnet «Jeg opplever det som motiverende å lære hvordan man skriver en forskningsrapport» svarte 48% at de ikke var enige, mot 22% positive svar. To uker inn i prosjektet svarte 33% at de opplevde mestringsfølelse i arbeidet, mot 36% som svarte at de ikke hadde opplevde dette. Resten svarte at de ikke visste. Realitetene trer frem i lyset. Elevene ble faktisk ikke spesielt usikre av å måtte velge tema selv, det var å være usikker på hvordan man skal gå frem for å løse oppgaven som skapte startproblemer i den første fasen.

Dette støttes også av det siste spørsmålet. Her skulle elevene selv formulere svar på «Hvordan opplever du å få en oppgave som du ikke med en gang vet hvordan du skal løse?». Noen få av elevene ble motivert av å få en så åpen og ukjent oppgaveform. «Jeg opplever det som interessant og spennende, fordi mye er åpent for tolkning», skriver en elev.

Flere av elevene rapporterer en mer blandet opplevelse. De oppga at usikkerhet rundt den ukjente oppgaveformen, eller et vanskelig samarbeid, var det som skapte problemer i begynnelsen, men at det gikk bra bare de kom litt inn i arbeidet. Elevene svarer: «Det er vanskelig, men når man føler mestring, er det gøy», «Utfordrende, men interessant og lærerikt» og «Det er noe frustrerende med tanke på at man må selv finne løsninger og problemstillinger. Man blir ikke servert en oppgave, med tydelig oppskrift. Det er også litt befriende, men tanke på at det er jeg selv som bestemmer».

Det store flertallet av elevene beskriver det som svært vanskelig å møte en ukjent oppgave: «Føles stort og vanskelig, vet ikke helt hvordan man skal begynne.» Elevene trekker spesielt frem det å være presset for tid og frustrasjon over å ikke ha oversikt over gangen i prosjektet. «Jeg opplever at det er tøft med tanke på at det er vanskelig å starte å komme i gang. Dette er også en veldig stor oppgave og med tanke på at man har vurderinger i ganske mange andre fag i tillegg til dette og jobb osv. oppleves det vanskelig å få prioritert nok tid på dette, slik at en tidsfrist som nærmer seg mer enn man tror, stresser litt ekstra i hverdagen». At både arbeidsprosessen og oppgavens form er ny for elevene gjør at oppstarten oppleves spesielt vanskelig. «Jeg opplever det egentlig som ganske stressende å få en oppgave som jeg ikke vet

hvordan jeg skal løse, og merker at det gjør det ganske utfordrende i det hele tatt å komme i gang».

Selv om klassenes første møte med prosjektet var motstandsfullt, så viser det seg at elevene likevel har gode strategier for å finne ut av oppgaven etter hvert. På spørsmålet «Hva gjør du når du møter en oppgave som du ikke vet hvordan du skal løse?» trekker elevene frem at de diskuterer med hverandre, spør læreren, gjør research og får hjelp hjemme. Noen viser at de har utviklet spesielt gode løsningsstrategier i møte med en ukjent oppgave: «Jeg tar et steg tilbake og prøver å anvende det jeg vet fra før og prøver og feiler» og «Jeg starter å lese relevante kilder og oppgaver som er gjort før som ligner, så man ser hvordan det kan løses». Andre elever beskriver at det første stresset kan virke som en motivasjon for å finne ut av det: «Blir veldig irritert i starten, men så løsner det. Det er en prosess jeg synes passer meg best.»

En problemstilling for lærerrapporten vokser frem

Funnene i undersøkelsen fikk meg til å tenke på kompetansebegrepet fra fagfornyelsen. «Kompetanse er å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner» definerer Udir (Utdanningsdirektoratet, 2017). Videre presiseres det at dybdelæring er veien til å lære seg å lære, og slik være bedre rustet til å håndtere ukjente situasjoner. Lære å lære er noe man kan oppnå hvis man først legger sten på sten sammen med eleven, såkalt modellering, for så å «befri fuglen» for å se om den har lært seg å fly på egenhånd.

Vi har hatt nok av oppgaver innen såkalte kjente situasjoner tidligere. Undervisning i aktuell tematikk med detaljerte forklaringer av hvordan oppgaver skal løses, med plenty av øvelse i å vise kompetanse innenfor de trygge og velkjente rammene av skolehverdagen. Dette er jo den gjengse måten å strukturere et undervisningsopplegg på. Neste mestringsnivå må, logisk sett, være at elevene får større frihet til å styre egen læring, som nå Holbergprosjektet har gitt oss en gylden mulighet til å gjøre. Hvorfor opplever elevene seg utrygge og blir stressa av å få denne friheten? Hvorfor er ikke frihet til å bestemme over egen læring spennende for de aller fleste av elevene? Hvorfor vil ikke fuglen fly?

Teoretiske tankespinn

Flere pedagogiske teorier svermet i hodet mitt, finnes det noe som kan hjelpe meg å forstå hva som skjer bedre? Piagets skjemaendring kommer i tankene. Denne klassiske pedagogiske teorien beskriver hvordan man i møte med kjente situasjoner tilpasser ny kunnskap til de

eksisterende mentale skjemaene. Ny kunnskap må assimileres med gammel kunnskap, og dette går stort sett greit for de fleste. I ukjente situasjoner, hvor man må lære noe helt nytt, noe som ikke passer sammen med de gamle skjemaene, må man lage et nytt mentalt skjema. Piaget forklarer at akkomodasjon, å lage nye skjemaer, oppleves mer ubehagelig enn å assimilere det nye inn i det gamle og kjente (Piaget i Woolfolk, 2010, s.52-66). Kanskje det kan være at jo mer ukjent den nye kunnskapen er, jo mer ubehagelig er det å lage et nytt mentalt skjema? Tankene går lett fra Piaget til nyere nevrovitenskapelig forskning om hjernen og læring, hvor man nå vet at man faktisk bygger fysiske nevralkanaler når man lærer nye ting. På samme måte som det gjør litt vondt å bygge muskler, så gjør det jo også litt vondt å lære noe som er helt nytt.

Gert Biesta er en annen akademiker man ofte tenker på når man snakker om elevenes aktive rolle i egen læring. Han mener at utdanning ikke bare skal være overføring av kunnskap, men at den enkelte elev skal utvikle sin egen selvstendige tanke – bli seg selv gjennom utforskende læring, om du vil. Med begrepet subjektivering viser han til hvor viktig det er at læreren fremmer utvikling av hver enkelt elevs tanker, meninger og ideer (Biesta, 2014). En utfordring som kan oppstå, i lys av Biestas pedagogiske syn, er at elevene kan være sosialisert inn i passive læringsformer gjennom sin skolekarriere. Slik kan elevene ha tilegnet seg et instrumentelt kunnskapssyn, hvor svar skal gulpes opp etter detaljerte bestillingsoppgaver med like nøyaktige tilhørende lærerinstruksjoner. I møte med en mer risikofyllt læringspraksis, hvor det forventes mer aktiv elevdeltagelse, selvstendig kritisk tenkning, dialog (med andre elever om fag) og selvrefleksjon, kan det jo oppleves uoverkommelig og vanskelig. Ja, dette kan jo forklare noe av motstanden jeg møtte i klasserommet, hvis ikke det hadde vært for at elevene har hatt utrolig dyktige lærere (mine kjære kolleger) som er opptatt av å utfordre og ansvarliggjøre elevene om egne læringsprosesser. Men selv på Trondheims sprekeste privatskole så er ikke lærerne mer interessante enn TikTok og Snapchat, så vi kan jo bruke teorien til å forstå en del av motstanden elevene viser likevel.

Til slutt, etter en del roting rundt på google scholar, fant jeg en mindre kjent engelsk akademiker som skriver om hvordan usikkerhet i klasserommet utarter seg i dagens skole. Usikkerhet, skriver Dr. Debrah Kidd, er en naturlig del av livet vi lever, og vi må omfavne den som lærere (Dr. Kidd, 2015). Lærere bør være vandrende, filosofiske og undrende for å vise at det er helt vanlig å forholde seg til uvitenhet og usikkerhet.

I møte med usikkerhet vil elever reagere ulikt. Noen elever vil reagere positivt på usikkerheten, bli nysgjerrige og ønske å utforske tema. Andre vil trekke seg tilbake, vise

motstand, føle på engstelse og bli passive. En annen gruppe vil søke etter støtte og hjelp til problemløsning hos lærere eller familie. Mens andre igjen jobber seg løsningsorientert igjennom problemet, med prøving og feiling til de finner ut av det. Undrende lærere er selve motgiften mot at usikkerheten ikke skal lamme elevene, forklarer hun. Legge til rette for åpne diskusjoner og selvstendig refleksjon i klasserommet, utforskning, eksperimentering og rom for å feile, trekkes frem som didaktiske metoder. Det er faktisk ikke forutsigbarhet som er det beste virkemiddelet for å fremme et lærende klasserom, mener hun. Vi må heller bli komfortable med uvitenheten, og det er læreren som skal vise veien. Jeg gjør meg noen tanker om at dette sikkert er gode idealer å leve etter, og jeg plukker opp noe av det samme lærersynet som fagfornyelsen hadde en eim av. Den medlærende læreren, en følgesvenn som skal tenne bål under læringslysten og samtidig styre skuta med stødig hånd. Det er dette som skal til!

Med ny kunnskap som motivator finner jeg pågangsmot til å engasjere elevene i senk, og slik drive oss forbi den ekle ukjentheten. Midtveis i prosjektperioden ser vi at oppgavebestillingen må få en enklere lillebror for å også få med de elevene som snart har begynt. I den nærmeste utviklingssones navn lager vi en kortere faktatekst-versjon som alternativ (j.f. Vigotskji, i Woolfolk, 2010). Alle elevene kommer nå godt i gang med arbeidet, vi finner en slags kollektiv arbeidsflyt (eller kanskje en resignasjon for det uunngåelige?). Med tett støtte fra vår forskerkontakt, moralfilosofen fra NTNU, går vi i gang med å gi veiledning til både de som står i kø og til de vi må lete opp innerst i kantina.

Den andre spørreundersøkelsen

Den andre spørreundersøkelsen ble delt ut etter prosjektets slutt. Oppgavene var fullført og levert inn, så hvordan sto det så til med elevenes opplevelse av egen læring og mestring nå? Det var 49 av 58 elever som svarte på denne undersøkelsen, i seg selv en liten suksess.

Undersøkelsen var ute etter å få tak i elevenes egne opplevelser av hvilke kompetanser de har utviklet i løpet av prosjektet. For å få svar på dette måtte jeg først operasjonalisere hva slags type kompetanse elevene kunne tenkes å ha utviklet. Ut fra hva kompetansemålene i fagenes læreplaner ber om, så definerte jeg følgende kompetanseområder; 1) *samarbeid*, 2) *selvstendighet*, 3) *akademisk skriving*, 4) *forskningsmetode*, 5) *lese meg opp på nye temaer*, 6) *kildekritikk*, 7) *jobbe effektivt med oppgaver*, og 8) *skriveferdighet*. Elevene ble bedt om å rangere egen utvikling innenfor disse områdene på en skala fra 1 (i liten grad) til 5 (i stor grad). Denne gangen gav jeg ikke «vet ikke» som et mulig svaralternativ.

Resultatene viser at de aller fleste har rangert *utvikling av egne ferdigheter* på nivå 3 eller 4. Det er *akademisk skriving* som skiller seg mest positivt ut, 64% oppgir at de har i stor grad utviklet sin kompetanse her. Utvikling av *forskningsmetode* er også svært positivt, hvor 59% oppga god til svært god kompetanseutvikling.

Vi kan trekke frem noen kompetanseområder som spesielt kan gi mestring av ukjente læringssituasjoner. Elevene har oppgitt at de har utviklet sin kompetanse i *selvstendighet* (59%), *å lese meg opp på nye temaer* (51%), *jobbe effektivt med oppgaver* (45%) og *skriveferdighet* (42%) i stor grad. Jeg vil påpeke at det bare 10% som oppgir liten utvikling i selvstendighet.

Utsagnene i denne undersøkelsen kan deles inn i to ulike kategorier, faktaorienterte kompetanser, slik som *kildekritikk*, *forskningsmetode*, *akademisk skriving*, og mer dannelsesorienterte kompetanser, slik som *samarbeid*, *selvstendighet*, selvmotivasjon (*lese seg opp på nye tema* og *jobbe effektivt med oppgaver*) og å bli en bedre skriver. Tallene viser at flere elever opplever å i større grad ha utviklet faktaorienterte kompetanser enn dannelsesorienterte kompetanser gjennom prosjektperioden. Dette kan jo også settes i sammenheng med elevenes tendens til å ha et instrumentelt læringssyn, slik som Hildegunn Stokke Rasmussen skriver om i sin lærerrapport (Rasmussen, 2022).

I siste del av spørreundersøkelsen skulle elevene beskrive hva de er mest stolt over at de har lært gjennom prosjektet. Her kom det frem mange spennende perspektiver! Etter hvert som prosjektene og oppgavene tok form, og veien ble staket ut, så økte også motivasjonen. Elevene har virkelig gitt bønn gass for å bli ferdig i tide og levere et best mulig produkt. Elevene trekker frem både samarbeid «Jeg er generelt fornøyd med sluttresultatet. Da vi fikk oppgaven virker det litt uoppnåelig, men med en gang vi som gruppe kom i gang gikk det fort», læring om forskningsprosessen «Jeg er mest stolt over å ha lært forskningsprosesser og hvordan man skal gå fram i intervjuer, analysere de å bruke det inn i en tekst», utvikling av skriveferdigheter «Jeg er mest stolt over å ha lært mer om hvordan å skrive lengre oppgaver og at jeg har produsert så mye, men god tekst» og om utholdenhet i læringsarbeidet «Jeg er mest stolt over er å ha lært mer disiplin i forhold til å sette meg ned og gjøre oppgaven».

Etter å ha lest elevenes stolthetserklæringer så tenker jeg at læring i motbakke faktisk har noe for seg.

Refleksjoner

Ja, ble prosjektet vellykket? Det kan man jo spørre seg. Fra elevenes perspektiv så overlevde de jo! Karakter ble det, i begge fag, og studiekompetansen er så og si i boks. Ungdommen kommer nok til å tenke tilbake på denne oppgaven med samme stolthet, og oppgitthet, som andre elevkull ser tilbake på sine norskfaglige særemner og fordypningsoppgaver. Men Bjørnson, Ibsen, Kielland og Lie ble det (heldigvis?) ikke denne gangen.

Var prosjektet mer vellykket enn en klassisk fordypningsoppgave i norsk? Tja. Elevene oppgir at de har blitt bedre på både kildeføring, kildekritikk og akademisk skriving, og er nok slik bedre studieforbereid enn om de ikke hadde møtt på en forskningsoppgave i løpet av videregående skolegang. Som norsklærer så vil jeg jo tenke at de øvrige ferdighetene, som det ble spurt om i sluttundersøkelsen, slik som å bli en bedre skriver, jobbe effektivt og lese seg opp på nye tema, ville elevene ha fått mulighet til å utvikle i møte med en hvilken som helst lengre oppgave hvis den åpnet for en større elevmedvirkning.

Hva om vi ser prosjektet i et dannelsesperspektiv? Her vil jeg trekke frem ferdighetene selvstendighet og samarbeid. At elevene i stor grad måtte jobbe sammen i grupper, finne ut hvordan de skulle løse oppgaven og måtte diskutere seg igjennom utfordringene man støtet på underveis, mener jeg har vært svært utviklende for elevene. Dette bekrefter også sluttundersøkelsen hvor 86% av elevene svarte at de i noe grad til i stor grad har utviklet seg innen samarbeid, og 74% har svart tilsvarende innen selvstendighet. Tatt i betraktning at dette var en klasse som viste en ganske stor motstand mot å skulle gjennomføre prosjektet, så vil jeg si at dette er oppløftende tall.

Fagfornyelsens idealer kan oppleves noe vidløftige, en ideverdens uoppnåelige ideal vi dødelige bare kan håpe på å strekke oss etter. Kan det virkelig være mulig å realisere dette i det moderne klasserommet? Kan fagfornyelsens ideal om å utvikle kompetanser i ukjente situasjoner og elevgruppens tendens til motvilje mot å være i ukjente læringssituasjoner finne en harmoni? Ja, egentlig, og motviljen kan muligens motvirkes, eller i alle fall så kan eleven oppøves i å tåle å stå i ukjente læresituasjoner bedre.

Kanskje et svar på hvordan man kan støtte elevene i å bli mer robuste er å stå sammen med dem i motvind? Elevenes motstandskraft er en helt naturlig del av å lære å mestre oppgaver som kaster dem ut på dypt og ukjent farvann. Da skal vi lærere stå der som filosoferende, undrende og stødige livbøyer, et fyrtårn i stormfullt farvann.

«Det er kraft i at blomsterknopper brister», sa en kollega en gang. Det tar tid før skjemaene endres, tid å bli komfortabel med å håndtere ukjente situasjoner. Det tar tid å bli dannet, bli seg selv – springe ut i blomst. Vi må tåle den motstandskraften som kan oppstå når ungdommen skal utvikle kompetanse til å møte ukjente læringssituasjoner. Som den middelaldrende norsklærerdama jeg er i ferd med å bli (tenk fargerike skjerf og puddelhår), så tror jeg det skal gå helt fint. Men det hjelper jo på å være klar over at det kan komme en storm på veien, når den ungdommelige motstandskraften kjemper imot det uoversiktlige og ukjente.

Referanser

Biesta, G. J. (2014). *Utdanningens vidunderlige risiko*. Fagbokforlaget.

Dr. Kidd, D. (2015). *Becoming Möbius: The complex matter of education*. Independent thinking press.

Rasmussen, H. S. (2022). *Følte det kom til å bli litt mye. Eit forsøk på å forstå kva det er som gjer at elevane vel det trygge og kjente fremfor meir sjøvtendige læringsprosessar*. Lærerrapport etter Holbergprosjektet 2022.

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Overordnet del - verdier og prinsipper*.

Woolfolk, A. (2010). *Pedagogisk psykologi*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.

Vedlegg til lærerrapport fra Holbergprosjektet i skolen skoleåret 23/24.

Av: Mirjam Væring-Skogrand

Den første spørreundersøkelsen: Eleven møte med forskningsprosjektet Holbergprisen i skolen.

27 respondenter av totalt 58 deltagende elever. delt ut til elevene i uke 2-3 2024 – to uker etter oppstart med forskningsprosjektet. Enkelte svar har blitt utelatt pga. sensitiv informasjon.

Resultatsammendrag:

1. Hvilken rolle har du i gruppa, og hva har du brukt tid på å jobbe med så langt i prosjektet?

[Flere detaljer](#)

21

Svar

Siste svar

"Hadde alle rollene og brukt mye tid på å gå ove...

"Har samme rolle som astor, fordeler gjevnt hvor...

2. I hvilken grad er du enig i utsagnene?

Jeg blir motivert til å lære når jeg får en oppgave hvor jeg selv må velge tema.

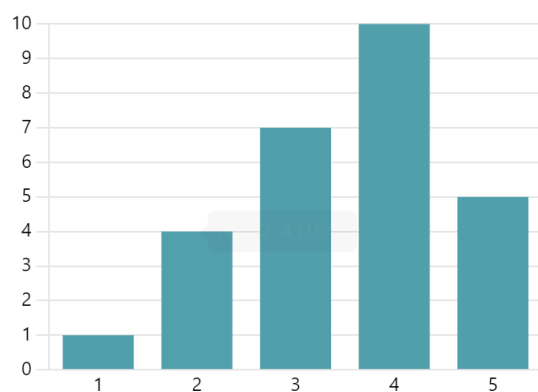
1 - ikke enig, 2 - litt enig, 3 - vet ikke, 4 - enig, 5 - veldig enig

[Flere detaljer](#)

 Innblikk

3.52

Gjennomsnittlig vurdering

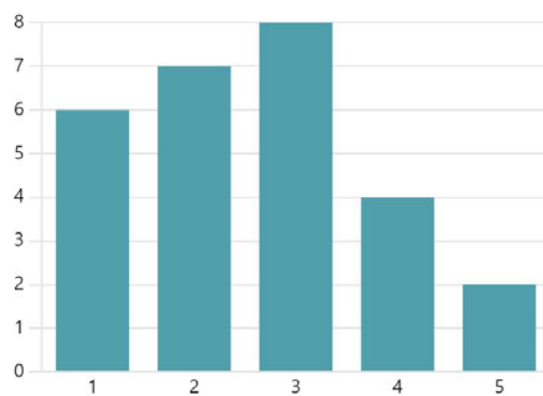
3. Jeg opplever det som motiverende å lære hvordan man skriver en forskningsrapport.

1 - ikke enig, 2 - litt enig, 3 - vet ikke, 4 - enig, 5 - veldig enig

[Flere detaljer](#)

 Innblikk

2.59
Gjennomsnittlig vurdering

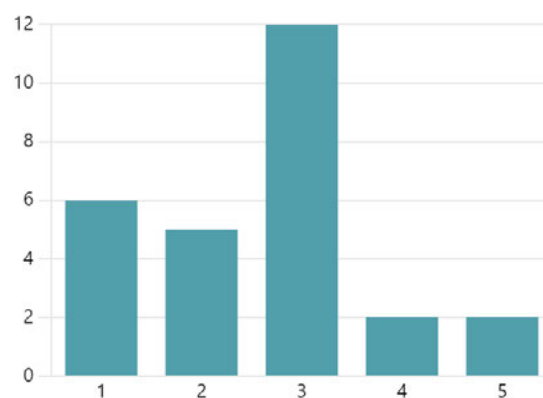
4. Jeg motiveres av at jeg må selv lære meg nye arbeidsmetoder.

1 - ikke enig, 2 - litt enig, 3 - vet ikke, 4 - enig, 5 - veldig enig

[Flere detaljer](#)

 Innblikk

2.59
Gjennomsnittlig vurdering

5. Det er lettere å lære noe nytt når jeg samarbeider med andre.

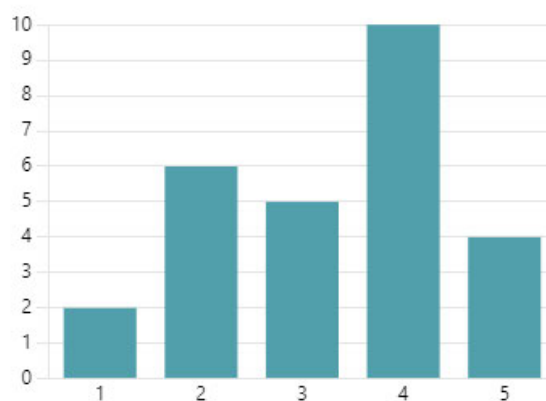
1 - ikke enig, 2 - litt enig, 3 - vet ikke, 4 - enig, 5 - veldig enig

[Flere detaljer](#)

 Innblikk

3.30

Gjennomsnittlig vurdering

6. Jeg har opplevd mestringsfølelse i arbeidet med Holbergprosjektet.

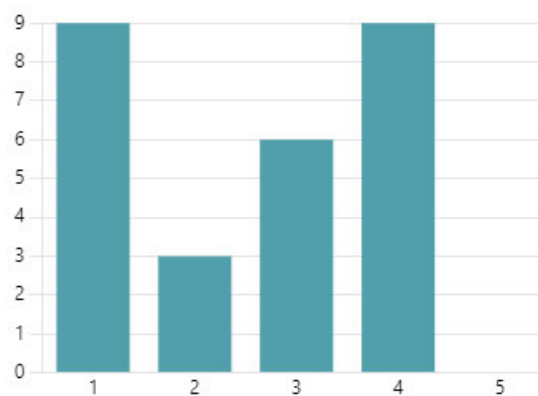
1 - ikke enig, 2 - litt enig, 3 - vet ikke, 4 - enig, 5 - veldig enig

[Flere detaljer](#)

 Innblikk

2.56

Gjennomsnittlig vurdering

7. Hvordan opplever du å få en oppgave som du ikke med en gang vet hvordan du skal løse?

27 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1		Føles stort og vanskelig, vet ikke helt hvordan man skal begynne
2		Utfordrende, men interessant og lærerikt
3		Aner ikke
4		Jeg opplever det egentlig som ganske stressende å få en oppgave som jeg ikke vet hvordan jeg skal løse, og merker at det gjør det ganske utfordrende i det hele tatt å komme i gang.
5		Jeg synes dette er ganske krevende, særlig når jeg ikke har å mye tid på prosjektet og har mye annet skole og diverse i tillegg.
6		Det er noe frustrerende med tanke på at man må selv finne løsninger og problemstillinger. Man blir ikke servert en oppgave, med tydelig oppskrift. Det også litt befriende, med tanke på at det er jeg selv som bestemmer.
7		ekstremt vanskelig
8		Frustrerende
9		Det er litt vanskelig og til tider frustrerende i starten, men etterhvert er det deilig å ha den friheten at det ikke er to streker under svaret.
10		Det er vanskelig, men når man føler mestring, er det gøy.

12		Utfordrende.. angående utsagn 5, det spørres hvem jeg samarbeider med men i dette tilfellet er det 1
13		Jeg opplever det som interessant og spennende, fordi mye er åpent for tolkning.
14		litt umotiverende, utfordrende og uoversiktlig
15		Stresset.
16		Det er litt frustrerende når man ikke helt vet hva man skal gjøre. Du føler at du ikke kommer noen vei og det kan bli litt for mye
17		kan være litt vanskelig å komme i gang
18		Litt vanskelig når man ikke får en veldig klar oppgave
19		Artig
20		Kan være litt vanskelig, men etter hvret som man kommer i gang så blir det lettere.

21		Dårlig
22		jeg opplever at det er tøft med tanke på at det er vanskelig å starte å komme i gang. dette er også en veldig stor oppgave og med tanke på at man har vurderinger i ganske mange andre fag i tillegg til dette å jobb osv. oppleves det vanskelig å få prioritert nok tid på dette, slik at en tidsfrist som nærmer seg mer enn man tror, stresser litt ekstra i hverdagen.
23		jeg synes det går fint inntil videre:)
24		vanskelig, siden jeg var så mye alene ute ngruppe
25		Det er utfordrende å ha en oppgave der det er så strenge krav til kilder.
26		hvis jeg får en oppgave jeg med engang ikke vet hvordan skal løses, så blir det fort tyngre å komme igang og generelt vanskeligere å gjøre. Med mindre det er en oppgave jeg er interresert i og virkelig vil løse.
27		Spennende

8. Hva gjør du når du møter en oppgave som du ikke vet hvordan du skal løse?

27 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1		Spør hva andre medelever tenker og spør om hjelp fra læreren
2		Gjør faglig Research. Stiller spørsmål og diskuterer med andre medelever, lærere eller familie.
3		Stresse
4		Jeg prøver å starte med de oppgavene som virker mest overkommelig, og håper på at ting løsner underveis i prosessen.
5		Jeg prøver å sette meg inn i oppgaven og få hjelp av en lærer eller foreldrene mine.
6		Jeg starter med å lage en disposisjon, men forsøker faktisk å starte så tidlig som mulig. Da skrive ned mange temaer jeg vil jobbe med, og informasjon rundt de. Etter jeg har bestemt meg for omtrent hvor jeg vil gå, kan jeg begynne med å disponere tiden.
7		prøver å finn en løsning
8		Tar et steg tilbake og prøve å anvende det jeg vet fra før av og prøver og feiler
9		Blir veldig irritert i starten, men så løsner det. Det er en prosess jeg synes passer meg best.
10		Jeg prøver å finne mye informasjon og diskutere med gruppa, og bruker dette til finne løsninger.

11		snakker med folk rundt meg som kan det
12		Jeg spør om hjelp
13		Bruker tid å å la oppgaven modne i hodet, før jeg begynner å skrive.
14		Spørre om hjelp, søke på internett
15		Stresset. Prøver å skrive ned løsninger.
16		Spør om hjelp
17		Prøver å finne informasjon eller spørre
18		Ser på gamle oppgaver og prøver å få informasjon
19		Spør andre om forslag
20		Prøver forskjellige ting
21		Finner det ut
22		starter å lese relevante kilder og oppgaver som er gjort før som ligner, så man ser hvordan det kan løses.
23		jeg prøver å løse den på best mulig måte:)
24		prøver forskjellige måter å løse
25		Jeg spør om hjelp.
26		Er litt usikker Da må jeg enten be om hjelp eller undersøke på nett og lese meg litt opp på oppgaven.
27		Jobber mye med den

9. Hva tror du lærerne ønsker at du skal lære gjennom dette prosjektet?

27 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1		Jevnt, og med god kommunikasjon til medelever og lærere
2		Selvstendig arbeid, samarbeid, å forske innenfor samfunnsfaglige tema, skrive lange oppgaver og fordype seg i fagstoff.
3		Vet ikke
4		Jeg tror læreren ønsker at vi skal lære å jobbe mer selvstendig med et prosjekt hvor vi får utfordret oss i valg av problemstilling og metode.
5		Jeg tror lærerne ønsker at vi skal kunne lage en god forskningsrapport og få god øving til universitetet.
6		Først og fremst vil prosjektet være meget lærerikt i seg selv, ikke nødvendigvis i skolesammenheng (tema). Det er også nødvendig å bygge kunnskap om hvordan en forskningsartikkel skal være, hvordan man skal jobbe med den, og hva som er relevant teori. På den faglige delen forventes det at eleven undersøker et emne eller tema godt. Dette kan være nærlesing eller intervju, men innebærer at man legger inn mye innsats.
7		Å jobbe selvstendig
8		Hvordan ikke alt handler om realfag

9		Prøve og feile. At det er en del av prosessen og at resultatet blir underveis
10		De ønsker å gi oss et godt grunnlag for vår studietid videre, med tanke på hvordan man skriver akademisk, bruker kilder godt og skriver omfattende oppgaver. I tillegg ønsker de kanskje at vi skal lære noe som er relevant for de to fagene.
11		.
12		Usikker men sikkert noe for å forberede oss til studietiden
13		De ønsker nok at jeg skal lære å forske, jeg går jo studiespesialiserende tross alt
14		Usikker, kanskje forberede oss til om det kommer noe liknende noe vi eventuelt studerer.
15		Samarbeid med andre, ta ansvar, klare å møte/gjøre noe man først opplever som kanskje umulig. Mestringsfølelse?
16		Å skrive en forskningsrapport og å lære noe vi vil få bruk for i senere, evt utdanning
17		Skrive forskningsrapport

18		Hvordan skrive en forskningsrapport, samarbeide med andre, behandle tid og skrive veldig avansert.
19		Det som står i pensum
20		Å skrive en forskerrapport og å lære å finne løsninger på vanskelige oppgaver.
21		Å skrive mye om lite.
22		at vi skal lære oss hvordan man skriver en god forskningsrapport som man kan få bruk for videre på studier i livet.
23		jeg tror lærerene ønsker at vi skal lære så mye som mulig gjennom dette prosjektet.
24		forsketeknikker og lære skrive en god faktatekst
25		Jeg tror lærerne vil forberede oss på universitet og høyrer utdanning.
26		Kanskje å bli litt mer kjent med temaet og hvordan man skriver denne type tekst.
27		Hvordan man skriver en forskningsrapport

Den andre spørreundersøkelsen: Etterundersøkelse om Holbergprosjektet

49 respondenter av totalt 58 deltagende elever. Undersøkelsen ble delt ut til elevene i fredag 22. mars og tirsdag 2. april – rett etter innlevering av oppgavene. Enkelte svar har blitt utelatt pga. sensitiv informasjon.

Resultatsammendrag:

1. I hvilken grad har du utviklet dine ferdigheter innen: (0 poeng)

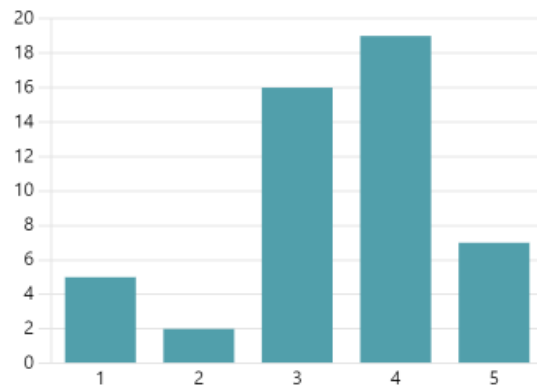
Samarbeid

1- i liten grad, 3- i noe grad, 5- i stor grad

[Flere detaljer](#)

 Innblikk

3.43
Gjennomsnittlig vurdering

2. I hvilken grad har du utviklet dine ferdigheter innen: (0 poeng)

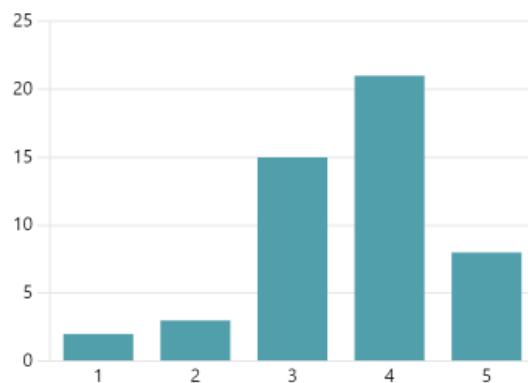
Selvstendighet

1- i liten grad, 3- i noe grad, 5- i stor grad

[Flere detaljer](#)

 Innblikk

3.61
Gjennomsnittlig vurdering

3. I hvilken grad har du utviklet din kompetanse innen: (0 poeng)

Akademisk skriving

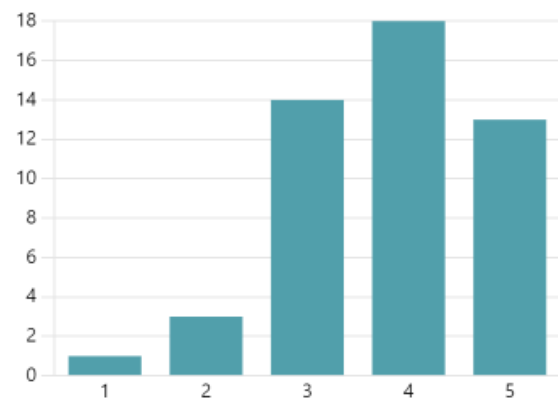
1- i liten grad, 3- i noe grad, 5- i stor grad

[Flere detaljer](#)

[Innblikk](#)

3.80

Gjennomsnittlig vurdering

4. I hvilken grad har du utviklet din kompetanse innen: (0 poeng)

Forskningsmetode

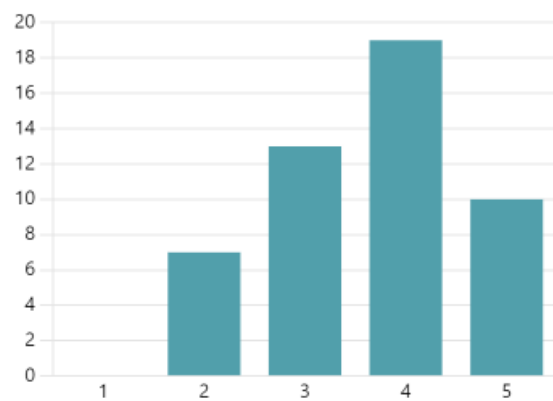
1- i liten grad, 3- i noe grad, 5- i stor grad

[Flere detaljer](#)

[Innblikk](#)

3.65

Gjennomsnittlig vurdering

5. I hvilken grad har du utviklet deg innen: (0 poeng)

Å lese meg opp på nye temaer

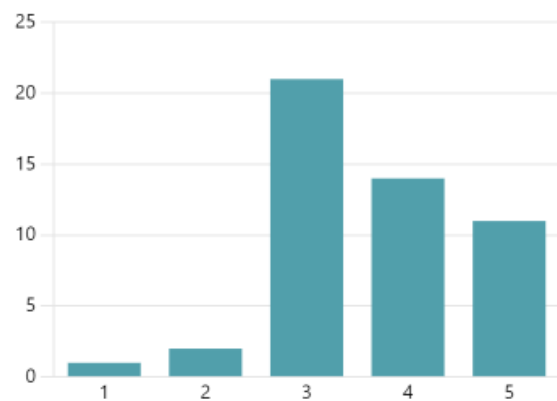
1- i liten grad, 3- i noe grad, 5- i stor grad

[Flere detaljer](#)

 Innblikk

3.65

Gjennomsnittlig vurdering

6. I hvilken grad har du utviklet din kompetanse innen: (0 poeng)

Kildekritikk

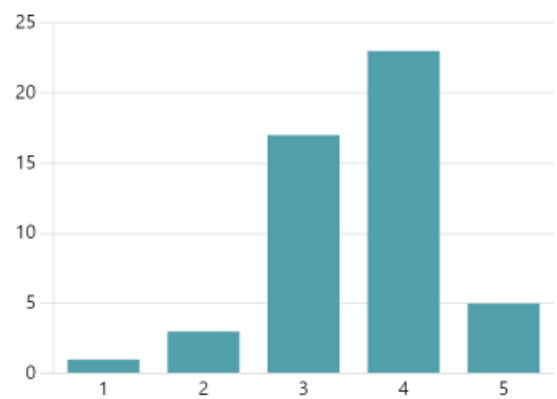
1- i liten grad, 3- i noe grad, 5- i stor grad

[Flere detaljer](#)

 Innblikk

3.57

Gjennomsnittlig vurdering

7. I hvilken grad har du utviklet deg innen: (0 poeng)

Å jobbe effektivt med oppgaver

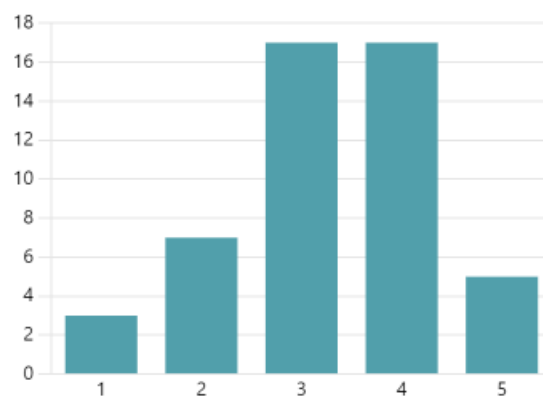
1- i liten grad, 3- i noe grad, 5- i stor grad

[Flere detaljer](#)

 Innblikk

3.29

Gjennomsnittlig vurdering

8. I hvilken grad har du utviklet deg: (0 poeng)

Som forfatter/skriver

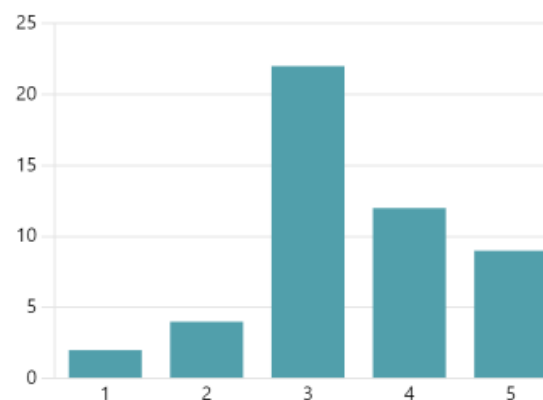
1- i liten grad, 3- i noe grad, 5- i stor grad

[Flere detaljer](#)

 Innblikk

3.45

Gjennomsnittlig vurdering

9. Beskriv med egne ord: Hvilke utfordringer har du møtt på underveis i prosjektet? Og hvordan løste du disse utfordringene?

49 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1		Var vanskelig å finne problemstilling, men vi fikk hjelp av Mirjam og Hannah.
2		Synes at en utfordring var å begynne på et prosjekt uten noe særlig «rammer» og uten en bestemt problemstilling. Løste det med å prøve oss frem og satse på at vi med tiden til hjelp kunne skape en slags ramme og problemstillingen kom etter hvert.
3		Største utfordringen jeg møtte på underveis i prosjektet var det å komme i gang med oppgaven. Jeg syntes det var utfordrende å velge et tema og en problemstilling, og valg av metode. Jeg erfarte derimot at det løste seg ved å gå for en av de beste ideene og heller justere denne etterhvert som oppgaven tok form.
4		Det var krevende å finne og skrive om forskning for radikalisering
5		Jeg synes det var utfordrende å dele opp oppgaven slik at vi skrev hver vår del. Det var vanskelig å få full oversikt over oppgaven og hva vi har skrevet. Og det var vanskelig å stole på det de andre skrev. Jeg løste det med å lese over hele oppgaven flere ganger og endret på de andre sine deler, og snakket også med dem hvis jeg lurte på noe.
6		Finne ut hva jeg skal skrive. Løsningen var å bare begynne.
7		I dette prosjektet var min største utfordring å ha for lite tid. Dette var på grunn av reise og annet skole som måtte prioriteres underveis. Men jeg måtte bare legge inn ekstra mye innsats mot slutten.

8		Det har vært en lang og krevende oppgave. Jeg og Ida la merke til at vår motivasjon var høyere enn Christians og vi endte opp med å gjøre en del mer enn han, noe som følte ganske irriterende. Men vi ønsket ikke at dette skulle gå ut over oppgaven da vi ville at den skulle bli best mulig, så vi løste det med å ta på oss mer arbeid o.l. for å få et så godt som mulig resultat.
9		Fordeling av oppgaver, bruk av gode kilder
10		.
11		Vi har møtt på diverse utfordringer, men den største utfordringen var kanskje å få enkelte personer til å jobbe.
12		Vi møtte stadig på utfordringer i prosjektet, men snakket sammen for å løse dem
13		har ikke møtt så mye utfordringer. synes d gikk fint
14		ingen
15		Vi fikk litt dårlig tid på slutten, men løste det med å prioritere oppgaven og fordele det som var igjen.
16		møtte noen utfordringer av og til, men de ble raskt løst

17		Det var ikke så utfordrende å komme i gang og velge tema, men når vi kom litt ut i det ble det utfordrende å skulle komme med ny informasjon. Analyse og drøfting var også utfordrende, men med godt samarbeid og hjelp fra deg så løste det seg.
18		Finne riktige kilder og føre de riktig. Brukte kildekompasset
19		finne riktige kilder Litt vanskelig med samarbeidet enkelte ganger
20		møtte ikke på veldig mye utfordringer. Etterhvert da vi fikk skrevet en del, merket vi noe utfordringer med tanke på hvor informasjonen vi hadde funnet skulle plasseres, da alle mente at det passet flere steder. I tillegg var drøftingsdelen vanskelig, men det som var så fint var at alle jobbet med den og snakket godt om den.
21		Hvordan vi skulle fordelle ulike oppgaver. For eksempel; hvordan vi skulle gjøre det slik at alle fikk skrive ca like mye og bidra. Vi måtte først se på hva det var som skulle gjøres, deretter brukte vi litt tid på å bestemme hvem som skulle ta hva. Vi fikk også hjelp av lærer for som hadde innspill på hvordan vi skulle fordelle det.
22		Det var utfordringer i samarbeid, men det gikk over etter en stund og etter vi snakket mer sammen.
23		Utfordring i samarbeid, men etter gruppa fikk snakket mere sammen gikk det bedre etter hvert.

24	Jeg hadde litt utfordringer med å vite hvordan jeg skulle skrive, for eksempel hvordan innledningen skulle være formet. Dette løste jeg ved å se litt på tekstene fra i fjor og hvordan de gjorde det, og spørre om litt tips fra lærer.
25	Valg av tema, men med samarbeid med lærer løste vi ut av hvilke tema som kunne passet til meg
26	Tidspress løst med lange netter med skriving.
27	Holberg var et for stort prosjekt, og vi måtte finne ut for mye selv. Vanskelig å prioritere da det var så stort prosjekt, at vi alltid hadde andre vurderinger som kom først. Måtte jobbe mye mot slutten. Synes det var dumt at et sånt prosjekt skulle telle så mye inn på karakterene i norsk og religion
28	Jeg synes det var litt vanskelig å sette seg inn i det sammen med andre mennesker, og synes i starten det var litt vanskelig og samarbeide, men det var bare viktig at vi snakket sammen mens vi skrev, og passet på at vi skrev noe alle var enige i.
29	Det var vanskelig å finne nok informasjon til å skrive så langt som vi skulle, i tillegg var det vanskelig å finne ut hvordan vi skulle lage en rød tråd gjennom hele oppgaven.
30	Nye tema å sette seg inn i, da hjalp det å sette seg ned med noen og snakke om temaet etter å ha lest om det.

31		Utfordringer som dukket opp underveis, var at det koma andre ting i veien, slik at man kom litt etter skjema. Det løste seg med at det da ble satt av mer tid og jobbet mer intensivt i en liten periode for å komme tilbake til planen som ble satt opp.
32		vet ikke
33		Å måtte samarbeide med noen jeg ikke følte hadde like ambisjoner som meg selv. Det var utfordrende, men måtte bare ikke tenkte så mye på det
34		Valg av tema, og forskningsmetode. Samt knytte både norskfaget og religionsfaget opp mot oppgaven.
35		Jeg møtte på utfordringer knyttet til å finne personer å intervjue. Dette løste jeg med å snevre inn til å kun intervjue en person.
36		Det er mye stoff som skal leses og undersøkes. Jeg tror vi ble litt overrasket over hvor mye en slik oppgave faktisk krever. Vi lærte veldig mye om hvordan vi kan strukturere en slik oppgave, og sitter igjen med mye kunnskap
37		Utfordringer med å finne et tema som kunne knyttes til både norsk, og religion og etikk. Løste dette ved å tenke masse og snakke med medelever.
38		Forholde meg til tidsfristen.

39	litt utfordringer med å spesifisere problemstilling og lage en rød tråd gjennom hele teksten.
40	Å finne relevant informasjon og deretter strukturere det på riktig måte. Det å skrive formelt på norsk er også litt vanskelig ettersom jeg er vant til å hovedsakelig gjøre det på engelsk, så det ble litt surr med ord innimellom.
41	Min største utfordring var at prosjektet konstant ble nedprioritert overfor andre prosjekter i andre fag, siden det på samme tid var vurderinger hele tiden i de andre fagene. Dette førte til at det ble litt dårlig tid til slutt, men ble løst med ekstra hardt arbeid den siste uka.
42	Største problemet var at det var en så stor oppgave, over lengre tid, hvor vi kjørte gruppearbeid. Dette ble veldig vanskelig forid det var vanskelig å sammkjøre tekstene. Følte ikke vi fikk løst det helt, etter som at vi burde grepet oppgaven anderledes fra starten av
43	Det var utfordrende å finne riktig forskningsmetode. Jeg måtte analysere oppgaven og undersøke styrker og svakheter ved ulike metoder. Til slutt fant jeg riktig metode etter en grundig vurdering. En annen utfordring var å velge riktig problemstilling. Jeg måtte finne en måte å vinkle oppgaven slik at temaet ikke ble for generelt. Det løste jeg ved å utforske ulike utfordringer i rettsystemet.
44	Den største utfordringen underveis var kanskje tid. I en travel tid var det litt vanskelig å få ordentlig med tid til forarbeid og til å skrive selve oppgaven
45	Utfordringer knyttet til vinkling av oppgaven. Jeg fikk ikke den etterspurte statistikken, som gjorde at oppgaven ikke kunne konkludere fullstendig. Særlig på starten forela det en usikkerhet rundt krav og mål, disse ble ikke gitt av faglærer. Således måtte jeg utarbeide mine egne, noe som skapte litt usikkerhet.
46	Vi kunne kanskje ha strukturert tiden vi brukte på å jobbe med prosjektet bedre. Slik at det ikke ble så mye å skrive de siste dagene. Samtidig hadde vi god kommunikasjon og la likevel en god plan for hva vi alle skulle gjøre, for å utnytte den siste tiden.
47	Det var tidvis vanskelig å forholde seg til et såpass stort og tverrfaglig opplegg, når man må ta hensyn til såpass mange elementer. Vi var også tre på gruppen med som skrev forskjellige deler, derfor kunne det være vanskelig å se den røde tråden. Dette løste seg etterhvert med mange gode samtaler der vi fokuserte på vårt felles mål for oppgaven.
48	Det kunne være vanskelig å finne nok tid til prosjektet siden det var et veldig stort prosjekt og man hadde mye annet som også skulle gjøres i andre fag. I tillegg var det en periode med sykdom i min gruppe hvor vi ikke fikk gjort så mye som planlagt, men det løste seg gjennom god kommunikasjon i gruppen.

10. Beskriv med egne ord: Hvordan har du utviklet ny kompetanse gjennom prosjektet?

49 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1		Jeg har lært om hvordan en forskingsprosess fungerer. Hvordan skrive akademisk. Hvordan skrive en god fagartikkel.
2		Synes at jeg har utviklet meg på innenfor det å skrive akademisk, forandre på tekst, synonymer og rettskriving generelt.
3		Jeg har utviklet ny kompetanse innenfor det å ta selvstendige valg i arbeidet med en oppgave.
4		Jeg leste artikler med krevende språk, men forsto det og klarte å skrive fra det.
5		Jeg har lært meg å skrive en akademisk oppgave, både i form og innhold.
6		Ja, jeg har blitt bedre til å lese og skrive.
7		Gjennom dette prosjektet har jeg utviklet en ny kompetanse om Malala og hvordan kvinner har det i Pakistan og under Talibans kontroll. Jeg har lært dette av å nærmeste boken Jeg er Malala og å sette meg inn i gode kilder som er til å stole på.
8		Jeg har lært mye om skriving og flyt i tekst av at vi har jobbet lenge med å bearbeide og "vaske" teksten for feil. Jeg har også lært mye fagstoff innenfor spesielt religion og de ulike etikkene.
9		lært å jobbe mer selvstendig

10		.
11		Jeg har lest ganske mye fagartikler, så jeg begynner å bli ganske dreven på det.
12		Jeg føler jeg har lært veldig mye og utviklet meg gjennom prosjektet ved å skrive på en måte jeg aldri har gjort før og også lære av mine medelever.
13		jeg synes jeg har utviklet litt ny kompetanse, noe som er veldig positivt
14		lest meg opp selv
15		Jeg har utviklet ny kompetanse ved å skrive lenger tekster og forske dypt inn i ett tema. jeg har også utviklet samarbeid i større grad.
16		usikker
17		Jeg har lært mer om forskningsmetode, hvordan gå frem i et forskningsprosjekt og hvordan man rett og slett skriver en stor oppgave. Samarbeid har jo vært en stor faktor i dette prosjektet og jeg føler at vi har utviklet oss både som skrivere men også som menneske ved hjelp av hverandre.
18		Har blitt bedre til å samle en større del informasjon fra ulike kilder og brukt dette i teksten

19		lært mer om hvordan man skriver forskningsrapport, finne gode kilder og hvordan bruke de riktig og på en fornuftig måte.
20		Gjennom dette prosjektet har jeg utviklet ny kompetanse med tanke på å skrive en ganske lang tekst hvor det var viktig å bruke gode kilder.
21		Gjennom prosjektet har jeg forstått mere viktigheten av å bruke riktige og gode kilder som var relevant til oppgaven. I starten var det litt utfordrende å skrive "faglig", hva er relevant å ha med osv. Jeg har også lært å blir mere selvstendig, og stole på de andre. Derfor har min evne med å samarbeide med andre også blitt forbedret.
22		Gjennom prosjektet føler jeg at analyseferdighetene min har utviklet seg, samt kompetansen min om metode og etikk.
23		Jeg har lært mere om metode og hvordan man bruker det i en skriveoppgave, Jeg har lært mere om å skrive og analysere lange tekster, jeg har blitt bedre på å koble etikk til vanskelige problemstillinger.
24		Jeg har tilegnet meg mye mer kunnskap om temaet radikaliserings og jeg har også fått mye mer forståelse for hvordan man skal skrive en forskningsrapport og hvilke kilder som er gode å bruke.
25		Mye om hvordan kilder som fungerer og bruke og hvordan vi kan være kildekritisk
26		Føler ikke noe særlig utvikling

27		Har utviklet noe kompetanse innen forskning.
28		Jeg føler jeg har lært at det er veldig viktig å planlegge bedre når det er store prosjekt som dette.
29		Jeg har lært meg å strukturere en lengre oppgave enn det jeg er vant til.
30		Mye selvstendig jobbing og lesing i tillegg til hjelp og tilbakemeldinger fra bibliotekar og familie
31		Jeg har lært at ting tar lengre ting enn det man tror og at det alltid vil dukke opp nye ting som man ikke kunne forutse.
32		vet ikke
33		Jeg har utviklet en kompetanse innenfor akademisk skriving. Det var kanskje ikke så bra skrevet, men likevel bedre skrevet nå enn om jeg hadde skrevet det for tre måneder siden.
34		Ved å lære hvordan man skal forme og strukturere en lengre tekst.
35		Jeg har utviklet ny kompetanse først og fremst innenfor temaet mitt. Jeg visste lite om det på forhånd, men føler jeg nå sitter igjen med mye viktig kunnskap.

36		Vi har lært mye om hvordan vi skal samarbeide i en gruppe, hvordan vi kan strukturere en slik oppgave, hvordan vi kan være kildekritiske, finne informasjon som kanskje er litt "gjemt" og vanskelig å finne. Jeg har også lært masse om hvordan man skal skrive en slik tekst, og vil ta med meg all denne kunnskapen videre til framtidige oppgaver.
37		Utviklet kompetanse gjennom å utforske nye metoder å forske på, samt å skrive en omfattende forskningsrapport.
38		Jobbe systematisk.
39		Jeg har lært mye om samarbeid samt hvordan jeg skal strukturere lange tekster.
40		Jeg har ikke utviklet noe spesielt nytt. Eneste nye forskjellen var lengden på prosjektet, men ellers er jeg vant til å skrive formelt og faktabasert.
41		Gjennom forskningsmetoder
42		har lært at det er lurt å starte tidlig med å finne ut hva oppgaven skal gå ut på, slik at man har tid til å gjøre de større endringene om nødvendig
43		Jeg har lært meg å samle inn data til et forskningsprosjekt. I tillegg har jeg lært å bruke den innsamlede dataen på en gunstig måte som svarer på oppgaven slik at jeg kan komme fram til en konklusjon.
44		Jeg opplever å både ha utviklet ny kompetanse i det å bygge opp en slik tekst og å formulere problemstilling. Jeg har også utviklet ny faglig kompetanse i norsk og religion
45	I	Jeg har lært å være mer selvstendig, da med tanke på at arbeidet hadde få krav, var det min oppgave å sette disse kravene. Det er også utviklet kompetanse innen temaet, noe som naturligvis skjer når man leser seg opp på det. Kompetansen innenfor nærlesing og juridisk metode er også utviklet gjennom da å lese juridisk teori eller praksis.
46	V	Jeg har lært hvordan å strukturere et prosjekt som dette, hvordan å begrense temaet som skulle bli forsket på, samt bedre forståelse på det gruppen min har forsket på. I tillegg har dette vært en fin måte å lære seg å skrive akademisk, lære seg å fokusere på kun det som er relevant for selve teksten og vite hvordan man kan bruke relevante begreper i setninger og hvordan man skal strukturere setningene bedre.
47	M h	Jeg har utviklet ny kompetanse innenfor å jobbe tverrfagelig og med en forskningsartikkel.
48	E h	.
49	E t	Har aldri skrevet akademisk før

11. Beskriv med egne ord: Hva er du mest stolt over at du har lært gjennom prosjektet?

49 Svar

ID ↑	Navn	Svar
1		Jeg er stolt over at jeg har lært å skrive en forskningsrapport og er bedre forberedt til videre studier.
2		Jeg er mest stolt over å ha lært mer om hvordan å skrive lengre oppgaver og at jeg har produsert så mye, men god tekst.
3		Jeg er mest stolt over å ha lært at jeg mestrer en så utfordrende oppgave til trodd for at den virker veldig overveldende til å begynne med.
4		Å skrive med beskrivende og presise ord.
5		Jeg er mest stolt over å ha lært å skille de ulike begrepene for dødshjelp fra hverandre.
6		Akademisk skriving, forskningsetikk, og forskjellige metoder
7		Jeg er mest stolt over å ha lært meg hvordan jeg skal skrive en god forskningsartikkel.
8		Jeg er mest stolt over å ha skrevet en så stor oppgave, å ha vært gjennom denne prosessen, og da ha lært mye om utarbeiding av slike oppgaver.
9		å forske på ett tema
10		.
11		Det jeg er mest stolt over er kanskje det faktum at vi ble ferdige, det så lenge ikke ut som om vi kom til å bli ferdige

12		Jeg er stolt over at vi klarte å lage en god artikkel på 23 sider om et slikt interessant og viktig tema
13		jeg er stolt av å ha lært mye mere om temaet vi hadde. veldig spennende.
14		ikke stolt over så mye
15		Jeg er mest stolt over å ha lært forskningsprosesser og hvordan man skal gå fram i intervjuer, analysere de å bruke det inn i en tekst.
16		ulike abortmetoder, og forskningsmetoder
17		Egentlig alt, det jeg skrev ovenfor i spørsmål 10.
18		En bedre kompetanse i forskning og hvordan man kan bruke forskjellige forskningmetoder i andre fag
19		Å skrive på en bedre måte. Lært mye om temaet vi hadde som var radikaliserings.
20		Jeg er generelt fornøyd med slutt resultatet. Da vi fikk oppgaven virker det litt uoppnåelig, men med en gang vi som gruppe kom i dag gikk det fort.
21		Det som jeg er mest stolt over å ha lært under dette prosjektet, er å skrive mere "faglig", altså skrive mere fakta. Er mest glad i å skrive esay, hvor det er mere frie rammer. Så er glad for å kunne øvet meg på å skrive mere faktabasertr.

22		Det jeg er mest stolt over at jeg har lært gjennom prosjektet er disiplin til å jobbe med oppgaven.
23		Jeg er mest stolt over er å ha lært mer disiplin i forhold til å sette meg ned å og gjøre oppgaven.
24		Det jeg er mest stolt over å ha lært er å skrive en forskningsrapport og bruke ulike kilder til å få god informasjon. I tillegg så er jeg også stolt av det jeg har lært om radikaliseringsprosessen.
25		Selvstendighet, der jeg ble fornøyd med oppgaven min
26		Lest litt mer om de ulike sidene ved Israel-Palestina-konflikten
27		Vet ikke
28		Jeg er mest stolt over å a gjennomført det.
29		Det å skrive lengre tekster enn det jeg er vant til.
30		Skrive tekster om svært ukjente temaer.
31		Jeg er mest stolt over at jeg har lært mer om hvordan man skal disponere tid og ressurser til å klare å gjennomføre et slikt prosjekt.

32		Å gå utenfor komfortsonen ved å gjennomføre et intervju
33		At jeg kanskje kan skrive litt bra
34		Å lære å forme og strukturere en lengre tekst, samt hvordan man lager en gjennomgående rød tråd i oppgaven.
35		Jeg er mest stolt over å ha lært såpass i dybden om temaet. Jeg synes det omhandlet noe veldig viktig for både nåtiden og fremtiden, og er stolt over at jeg har funnet ut såpass mye nytt.
36		Stolt over det gode samarbeidet mellom meg og min partner, og hvordan vi løste oppgaven sammen. Jeg er fornøyd med hvordan resultatet vårt ble, og fornøyd med hvilket tema vi valgte.
37		jeg er mest stolt over at jeg har lært hvordan man undersøker, sammenligner og analyserer ulike tekster ved hjelp av diskursanalyse. Jeg er stolt over at jeg har lært hvordan man løser utfordringer sammen med medelever.
38		Skrive en så lang tekst på en ryddig måte.
39		Jeg er mest stolt av sluttproduktet, veldig fornøyd med det.
40		Det er ikke ny informasjon, men jeg har lært litt mer om hvordan verdenshistorien henger sammen i nyere tider.

41		Har lært hvordan man forsker på en smart måte, og hvordan man skal analysere statistikk fra spørreundersøkelser
42		kommer ikke på noe
43		Jeg er mest stolt av å ha gjennomført et intervju med en tingrettsdommer i forbindelse med oppgaven min. Det var veldig lærerikt å høre fra en person som har god og variert kunnskap innenfor rettssystemet og samfunnet generelt.
44		Jeg er stolt over å ha lært hvordan man skriver en slik type tekst/oppgave. Både i forhold til oppbygging, men også det å begrunne valgene man har tatt og å formulere en god problemstilling.
45		Overordnet er jeg stolt over produktet som jeg har selv skrevet. Teksten ble utarbeidet selvstendig og jeg kan derfor klappe meg selv for det som er gjort. Jeg begynte tidlig med prosjektet, noe som hjalp i senere tid. Det ble ikke et hastverk slik som andre elever opplevde.
46		At jeg har lært hvordan man skal strukturere et prosjekt bedre.
47		Jeg er stolt av å lære om fenomenologisk analyse og gjøre et dypdykk i enkeltpersoners erfaringer.
48		Å lære om fenomenologisk analyse
49		Skrivningen